

6. Varhaislapsuudessa erikoistutaan omaan äidinkieleen

Kielen kehityksen osa-alueet

- KIELELLINEN YMMÄRTÄMINEN: lapsi ymmärtää sanojen ja lauseiden merkityksen
- KIELELLINEN TUOTTAMINEN: lapsi osaa käyttää kieltä oikein
 - Kehittyvät pääosin samaan aikaan, mutta lapsi usein ymmärtää enemmän kuin tuottaa
- Kieltä opitaan vuorovaikutuksessa vanhemman kanssa

Kielellinen ymmärtäminen

Opitaan tunnistamaan äänteet

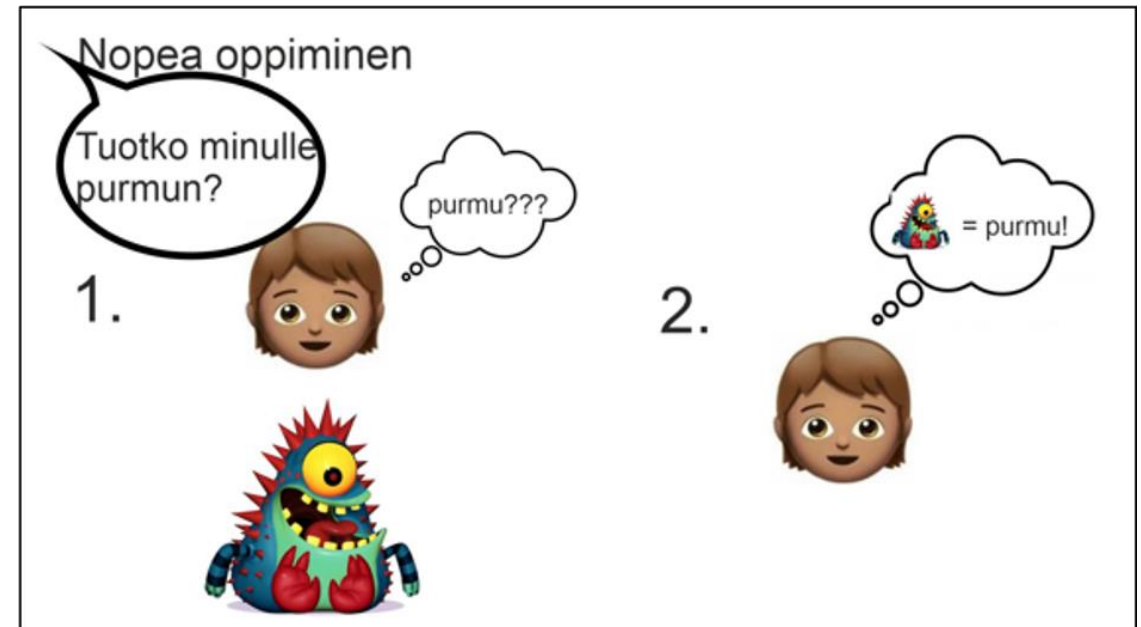
- YLEISMAAILMALLINEN HAAVITSEMINEN: lapsi pystyy erottelemaan kaikkia eri kielten äänteitä lähes yhtä hyvin
 - yleismaailmallinen havaitseminen muuttuu kategoriseksi havaitsemiseksi 1. ikävuoden kuluessa
- KATEGORINEN HAVAITSEMINEN: kuullut äänteet luokitellaan aivoissa eri luokkiin ja niiden ero tunnustetaan
 - luokat oman äidinkielen äänteille kehittyvät 6–12 kk iässä

Opitaan kielen säännönmukaisuuksia

- TILASTOLLINEN OPPIMINEN: aivot etsivät ja tunnistavat automaattisesti säännönmukaisuuksia
- esim. suomessa sanapaino on sanan ensimmäisellä tavulla
- esim. sanotaan vadelmia, ei vadelmoita

Sanojen nopea oppiminen

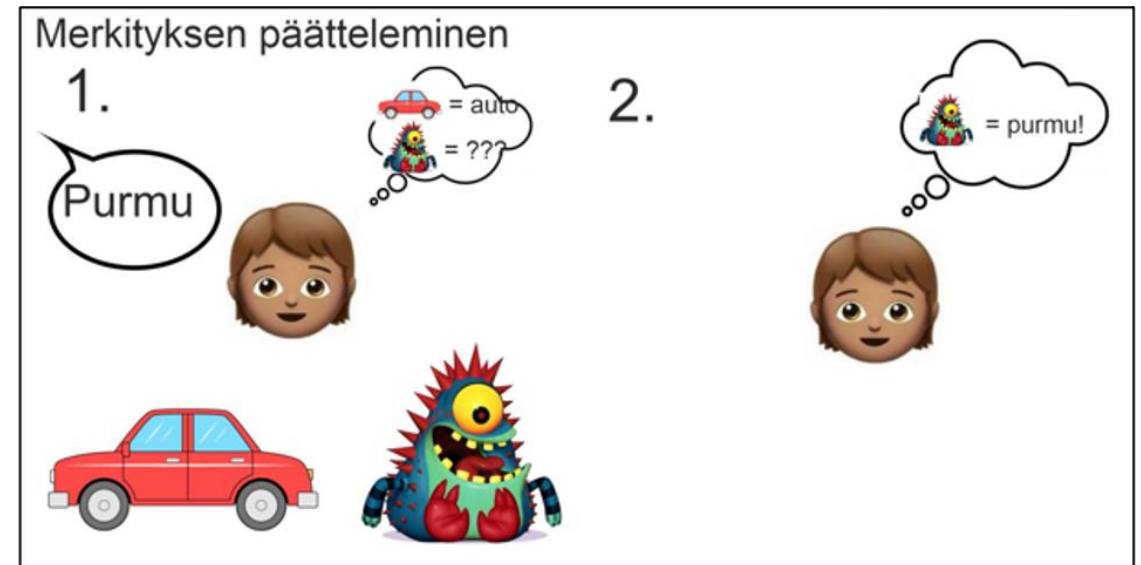
- Lapsi näkee uuden asian ja kuulee uuden sanan
- Lapsi yhdistää uuden sanan uuteen asiaan

Kuva: Sanoma Pro

Merkityksen päätteleminen

- Lapsi kuulee uuden sanan ja näkee sekä uuden että tutun asian
- Koska lapsi tietää tutun asian nimen, lapsi päättelee uuden sanan tarkoittavan uutta asiaa

Puheen tuottaminen

- Aluksi vauva jokeltelee ja leikkii äänneillä
- Yksittäisten sanojen vaihe
- Sanan ja eleen yhdistäminen
- Kahden sanan lauseet
- Useamman sanan lauseet

Kuva: Pexels

Monikielisten lasten kielen kehitys

- **Kielimoodi:** aivot ovat valmiina tunnistamaan henkilön käyttämässä kielessä tärkeitä äänteiden eroja
- Jos opitaan kaksi kieltä yhtä aikaa – luultavasti yksi kielimoodi
- Jos opitaan kaksi kieltä peräkkäin – luultavasti kaksi kielimoodia
- Kielimoodin vaihtaminen

Kielen kehityksen häiriöt

- Jos lapsi ei osaa ilmaista itseään tai ei tule ymmärretyksi -> kiukku, turhautuminen
- Kielen kehityksen vaikeudet vaikuttavat muuhun oppimiseen
- Vanhemman suhde kielihäiriöiseen lapseen voi vaikeutua

